

ครูถูกจับเป็นตัวประกันอีกแล้ว

"นักข่าวรูสะมิแล"

เคยถูกโจรจับเป็นตัวประกัน จะได้หาวิธีป้องกันหรือแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเมื่อพบเหตุการณ์ครั้งทั้ง 2 บ้าง

ประวัติย่อ

ครูประนอมหรือนส.ประนอม สงจันทร์ อายุ 25 ปี เกิดที่อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จบม.ศ.3 จากรร.มัธยมพิริยานุกูลวิทยา ตำบลแหลมโตนด อำเภอควนขนุน และจบปกศ.จากวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช เมื่อพ.ศ.2520 เริ่มต้นเป็นครูที่ ร.ร.กำปงบือแน เมื่อพ.ศ. 2522 ส่วนครูอาภรณ์หรือน.ส.อาภรณ์ บุญฤทธิ์ อายุ 22 ปี เกิดที่ตำบลลำพระยา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จบม.ศ. 3 จากร.ร.สตรียะลาและจบปกศ.จากร.ร.ฝึกหัดครูยะลา เมื่อปีพ.ศ. 2523 เริ่มต้นเป็นครูที่ ร.ร.บ้านกำปงบือแนเมื่อ พ.ศ. 2523

ไม่มีข่าวร้ายจากกำปงบือแน

ครูประนอมเริ่มต้นเล่าถึงความเป็นมาว่า "ดิฉันช่วยเหลือตัวเองมาตั้งแต่เล็ก ๆ ไม่ค่อยได้อยู่กับพ่อแม่ ตอนเรียนชั้นมัธยมก็อาศัยอยู่กับอาที่อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อจบปกศ.แล้วว่างงานอยู่ 2 ปี วันหนึ่งมาเยี่ยมน้าที่ยะลาและมาทำพิธีอาบน้ำให้พ่อเฒ่าในวันว่างช่วงสงกรานต์ด้วย พอดีองค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลาประกาศรับสมัครครู ดิฉันตัดสินใจสมัครสอบเผื่อมีงานทำบ้าง ในที่สุดก็สำเร็จผลได้ไปสอนที่โรงเรียนกำปงบือแน ส่วนใหญ่ไปอยู่ที่บ้านพักครูในโรงเรียน อาทิตย์หรือสองอาทิตย์กลับมาที่บ้านน้าสาวในตลาดยะลา"

"ดิฉันไปอยู่ที่บ้านพักครูหลังพื้นยกไม่กี่ปี พี่นอมสอน ป.3 และดิฉันสอนป.1" ครูอาภรณ์เล่าต่อ "แม้ว่าบ้านอยู่ที่ลำพระยา แต่

นาน ๆ จะกลับไปเยี่ยมบ้านสักครั้งหนึ่ง พวกครูอยู่รวมกันที่บ้านพักด้วยความอบอุ่นใจ ครูทั้งหมดมี 8 คน เป็นผู้ชาย 5 หญิง 3 ครูใหญ่ชื่อนายมนัส สานาสะอะ เป็นไทยมุสลิมคนเดียว พวกครูส่วนใหญ่พักอยู่ในโรงเรียน ยกเว้นครูผู้ชายคนหนึ่งมีครอบครัวอยู่ที่บ้านโกตาบารู ส่วนครูใหญ่มีบ้านพักอยู่ในโรงเรียนเช่นกัน

นักเรียนโรงเรียนนี้มีทั้งหมด 174 คน สอนตั้งแต่ชั้นเด็กเล็กจนถึงชั้น ป.6 เด็กนักเรียนที่นี่น่าสอนมากไม่ค่อยขาดเรียน ผลการเรียนอยู่ในอันดับ 1 ของอำเภอมายอ เด็กสามารถพูดภาษาไทยได้ดีมาก กลางคืนมีการสอนพิเศษไม่ได้เก็บเงินแต่อย่างใด แถมมีผู้ปกครองมานั่งเรียนด้วย ขณะเดียวกันครูก็ได้แลกเปลี่ยนเรื่องภาษามลายูพื้นบ้านจนกระทั่งดิฉันและครูทุกคนที่พักด้วยกันต่างฟังและพูดภาษาท้องถิ่นได้พอสมควร"

ครูประนอมพูดเสริมต่อไปว่า "พูดถึงชาวบ้านที่นี่แล้วดิฉันประทับใจมาก เขามีความเข้าใจและจริงใจต่อพวกเรา เมื่อมีงานในหมู่บ้านไม่ว่างานมาแกปูโละ งานเข้าสุหนัด ก็ต้องบอกครู พวกเราทุกคนก็ยกขบวนไปช่วยงานและสังสรรค์กับชาวบ้านทุกครั้งไป แม้แต่ถอนกล้าดำนาหรือเก็บเกี่ยวข้าวก็ไม่ได้เว้น ดู ๆ แล้วต่างเสมือนญาติพี่น้องกัน"

ตอนหนึ่งครูทั้งสองย้ำว่า "พวกเราอยู่ที่โรงเรียนอย่างมีความสุข โดยไม่ทราบข่าวร้ายเกี่ยวกับโจรแต่อย่างไร เพราะแม้จะมีการปะทะกันระหว่างเจ้าหน้าที่กับโจร ชาวบ้านไม่ยอมแพร่งพรายกระจายข่าว แม้แต่เด็กนักเรียนก็ถูกผู้ปกครองกำชับไม่ให้เล่าให้ครูฟัง เพราะกลัวครูจะตกใจและจะขอย้ายไปอยู่ที่อื่น ตกลงจึงไม่มีข่าวร้ายจากคำปองมือแนเลย"

วันเกิดเหตุ

ครูประนอมและครูอาภรณ์เริ่มเล่าถึงวันเกิดเหตุ "คืนนั้นคือวันเสาร์ที่ 2 ตุลาคม เราสองคนอยู่ในห้องพักและนั่งออกข้อสอบเพื่อเตรียมตัวสอบนักเรียนในวันจันทร์ แต่พรุ่งนี้เป็นวันอาทิตย์และเป็นวันทำบุญซักพระด้วย เพื่อนครูห้องถัดไปต่างกลับไปเยี่ยมบ้านและทำบุญ ประมาณ 3 ทุ่มเราก็เอนตัวนอน พอประมาณ 5 ทุ่มเราสะดุ้งตื่นเพราะมีเสียงคนพูดกันข้างล่าง ประเดี๋ยวก็มีเสียงเรียกให้เปิดประตู และได้ยินเสียงการโรงเรียกเราอย่างชัดเจนและมีเสียงสอดมาว่า ผมคือเจ้าหน้าที่ตำรวจขอให้เปิดประตูด่วน เราลังเลใจอยู่ตั้งนาน เพราะก่อนหน้านี้เรานอนคิดสนุก ๆ ว่าถ้ามีโจรบุกเข้ามาในห้องนอน เราจะออกทางหน้าต่างแล้ววิ่งไปตามไม้ที่เราพาดไว้สำหรับวิ่งถึงกัน แต่คืนนี้หน้าต่างห้องอื่นปิดเพราะไม่มีใครอยู่เลย ในที่สุดเราตัดสินใจเปิดประตู เพราะไม่นึกว่าจะมีเหตุร้ายเกิดขึ้นและเสียงการโรงที่เราสนิทนั้นภายหลังทราบว่าเป็นเสียงอันเกิดจากการบังคับของโจร พอประตูเปิด...พวกมันกรูกันเข้ามา 3 คน คนหนึ่งเปิดสวิทช์ไฟฟ้าทำให้ห้องสว่างเลยเห็นทุกคนแต่งชุดเขียวสวมหมวก แต่มีเครื่องหมายที่หมวกทำเป็นรูปปืนไขว้, มีรูปพระจันทร์ครึ่งเสี้ยวและดาวห้าแฉก พร้อมอักษรย่อ B.R.M. ติดอยู่ที่หมวก

พวกมันตรงเข้าไปรื้อข้าวของ ทีแรกเราสองคนเข้าใจว่าเป็นโจรปล้นธรรมดาหรือเป็นตำรวจมาค้นของผู้ต้องหาซึ่งแอบซ่อนเอาไว้ที่บ้านพักครู แต่เมื่อมันสั่งให้เราสวมรองเท้าและให้ลงไปข้างล่าง เลยรู้แน่ว่าถูกเอาตัวไปแน่แล้ว พวกโจร 3 คนนั้นนำเสื้อผ้าของเราลงมาด้วยและเอาเครื่องรับวิทยุและเทปพร้อมกับเงินสดซึ่งเป็นเงินเดือนซึ่งเราแต่ละคนรับมาเมื่อวาน 2,000 กว่าบาท แต่ใช้ไปแล้ว 200 หรือ 300 บาท ที่เหลือเลยบริจาคให้พวกมันเกลี้ยง

ตอนนั้นได้ข่าวว่าครูใหญ่ถูกจับอยู่ในห้องน้ำ ส่วนการโรงถูกจี้มาจากบ้านพักและบังคับให้เรียกเราเปิดประตู โจรซึ่งอยู่ข้างล่างบ้านพักมีหลายคน มันบังคับเราเดินไปที่สวนยางไม่ไกลจากโรงเรียนมากนักและให้เรานั่งรออยู่ที่นั่น ช่วงนี้เองโจรแบ่งออกเป็น 2 พวกคือ พวกหนึ่งควบคุมเราและอีกพวกหนึ่งไปเผาโรงเรียน

พอได้ยินว่าจะเผาโรงเรียนทำให้เรารู้สึกเสียดายอย่างยิ่งเลยถามโจรเป็นภาษามลายูปัตตานีว่า ถึงอย่างไรครูก็ถูกจับแล้วไม่ต้องเผาโรงเรียนจะได้ไหม โจรสั่นหน้าทันทีและพูดว่าไม่ได้แถมอ้างว่า อส.กำนันล้วนเป็นข้าราชการ คนข้าราชการทำโจรได้โจรก็ต้องทำข้าราชการและเผาสถานที่ราชการได้ด้วย โจรพูดต่อไปว่าความจริงจะจับครูเฉพาะที่มีแฟนเป็นตำรวจ แต่เที่ยวนี้ไม่มีเลย เมื่อลงมาจากภูเขาแล้วก็ไม่อยากให้เสียเที่ยวเลยจำเป็นต้องทำ แถมโจรย้ำว่า อส.ของกำนันพาเมียโจรไป ดังนั้นก็ต้องจับครูเป็นการตอบแทนและแลกเปลี่ยนตัวกัน โจรไม่จับไปทำร้ายหรอกเพียง 2–3 วัน ก็คงปล่อยออกมา

ครูประนอม สงจันทร์

ก่อนที่โจรจะนำขวาออกเดินทาง เราก็เห็นโรงเรียนที่เคยสอนต้องตกเป็นเหยื่อพระเพลิงอย่างน่าสลดใจ ตอนนั้นเห็นหญิงชาวบ้านออกมาดู แต่เขาไม่กล้าพูดอะไรออกมา ภายหลังเขาเล่าว่าเมื่อเราเดินทางหายไปกับความมืดแล้ว เขาก็ตะโกนว่าพวกโจรจับครูไปแล้ว

เดินทางสู่ภูเขาบูโด

โจรพาพวกเราไปทางหมู่บ้านปะแตรายอ โดยผ่านสวนยาง สวนมะพร้าว ขึ้นสู่เนินเขาอันเป็นบริเวณหนึ่งของเทือกเขาบูโด ขณะนี้เรารู้สึกหนาวเย็นยะเยือก แม้จะเปลี่ยนเสื้อผ้าและนุ่งกางเกงขายาวก็ตาม ประมาณเกือบ 2 ชั่วโมงเราเดินกันอย่างรีบเร่งและไม่มีการหยุดพักเลย ในที่สุดได้ไปหยุดตรงบ้านพักชั่วคราว โจรบางคนกินข้าวเย็นที่เหลือจากมื้อเมื่อวานที่ลงจากภูเขา บางคนต้มน้ำกินบะหมี่ฉาย่า ซึ่งเขาทำขายมุสลิมโดยเฉพาะ โจรคนหนึ่งเรียกเรากินข้าวแต่เราปฏิเสธ พวกมันเลยหัวเราะที่เห็นเรากลัว และต่างพูดคุยกันถึงเหตุการณ์ที่ผ่านมาเมื่อครู่ เราพักอยู่ที่นี่ 10 นาที จึงเดินทางต่อ ตอนนี้โจรแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 6 คนยังอยู่ที่บ้านพักดังกล่าว ส่วนที่เหลือ

พอประตูเปิด...พวกมันกรูกันเข้ามา 3 คน คนหนึ่งเปิดสวิทช์ไฟฟ้า ทำให้ห้องสว่าง เลยเห็นทุกคนแต่งชุดเขียว สวมหมวกเบเล่ มีเครื่องหมายที่หมวกทำเป็นรูปปืนไขว้ มีรูปพระจันทร์ครึ่งเสี้ยวและดาวห้าแฉก พร้อมอักษรย่อ B.R.M. ติดอยู่ที่หมวก

โจรยังคงจับครูตราบที่เมียโจรหรือพี่น้องโจรถูกตำรวจจับ โดยเฉพาะข้าราชการถูกจับเป็นตัวประกันได้ง่ายที่สุดคือครูผู้หญิง

ลึก 5 คนก็เดินทางนำเราขึ้นสู่ภูเขา

คืนนั้นเราเดินกันจนถึงตี 3 แล้วหยุดพักนอนตรงเชิงเขาโดยใช้ผ้ายางปูนอนที่พื้นดิน ส่วนพวกโจรผูกเปลนอนใต้ต้นไม้ล้อมรอบพวกเรา เรานอนไม่หลับสายตาดูดวงจันทร์ 15 ค่ำที่ลอยเด่นตรงหน้าเทือกเขาบูโด อากาศยามนั้นหนาวเย็นลงทุกขณะ

รุ่งขึ้นพวกโจรตื่นสายมาก ตื่นแล้วยังนั่งพูดคุยกันถึงเรื่องเมื่อคืน บางคนต้มน้ำเพื่อกินบะหมี่จาขา และกินข้าวกับปลีกล้วยต้ม เราทั้งคู่ไม่รู้สึกหิวแม้แต่น้อยเผื่อแต่คิดว่าไม่ทราบทางโรงเรียนจะจัดการอย่างไรบ้าง

โจรคนหนึ่งเล่าถึงค่ายที่จะไปนั้นเป็นค่ายใหญ่มากมีสนาม มีที่ประชุม มีที่ละหมาด และมียารักษาไข้ ตลอดจนมีผู้หญิงอยู่ถึง 4 คน ฉะนั้นจึงเตือนว่าเราอย่าได้ตกใจไปเลย เราเลยถามว่าเมื่อไรจึงจะปล่อยกลับลงไปข้างล่าง มันหัวเราะและตอบว่าได้เมียโจรเมื่อไรก็จะปล่อยครูเมื่อนั้น

ประมาณ 10 โมงกว่าเราจึงออกเดินทาง ช่วงนี้เป็นการขึ้นเนินเขาที่มีความชันมากเราเดินบ้างหยุดบ้างเพราะรู้สึกเหนื่อยเป็นกำลังและเป็นลมตั้งหลายครั้ง พวกโจรให้เราดื่มน้ำจากกระติก มันมีข้าวห่อและหมี่แห้งจาขานแต่เราไม่ยอมกินแม้แต่น้อย เราถามโจรว่าตอนนี้เราอยู่ที่ไหนกัน มันบอกว่าอยู่ในเขตอำเภอบาเจาะบ้างอำเภอยี่งอบ้าง แต่ความจริงยังอยู่ใน

เขตอำเภอรามัน

ที่ค่ายโจร

เราถึงค่ายโจรประมาณเกือบ 5 โมงเย็น ค่ายอันกว้างใหญ่ของมันอยู่ตรงหุบเขาลึกลงไป เราเห็นสนามพื้นขาวเป็นจุดเดิน จากนั้นมีบ้านหลังเล็ก ๆ ขนาดพักอาศัยได้ 2-3 คน บ้านกั้นและมุงด้วยใบปรงจำนวนประมาณ 20 หลัง ที่ประชุมและที่ละหมาดมีกระดานดำและชอล์คถัดไปเป็นโรงครัว

โจรพาเราไปพักที่บ้านหลังหนึ่งซึ่งเดิมเป็นที่พักของหัวหน้าตอนนี้เรามีพี่เลี้ยงหญิง 2 คนชื่อ อายาดี และนือรือมา ทั้งคู่มีอายุประมาณ 17-18 ปี พูดภาษาไทยได้ โดยเฉพาะนือรือมาพูดภาษาไทยได้เก่งมาก ในค่ายนี้นอกจากมีเด็กสาว 2 คนนี้แล้วยังมีเมียโจรอีก 2 คน ส่วนพวกโจรนั้นเขาบอกว่ามีสมาชิกร่วม 60 คน แต่เท่าที่เราสังเกตมีประมาณ 30 คน ส่วนที่เหลืออาจจะลงไปข้างล่าง และทราบว่ายังมีค่ายย่อยอยู่ที่อำเภอบันนังสะตาและอำเภอยะหาอีกด้วย

ตลอดเวลาที่พักอาศัยอยู่ในค่ายโจร อายาดีและนือรือมาให้ความช่วยเหลือเราดีมาก ไม่ว่าจะซักเสื้อผ้าหรือเป็นเพื่อนตอนเราลงไปอาบน้ำข้างล่าง หรือเอาข้าวให้เรากิน ตลอดจนถึงนอนเป็นเพื่อนยามกลางคืน ตอนที่เราจะจากกันวันที่ 6 นั้นเด็กสาวทั้งคู่ร้องไห้และพูดว่าครูอย่าลืมคิดถึงอายาดีและนือรือมาบ้าง

โชคดีที่โจรเอาเครื่องรับวิทยุและเทปของเรามาด้วย จึงพอจะทราบข่าวตัวเองบ้าง ช่วงนั้นโจรให้กำลังใจเราตลอดเวลา และบอกว่าขอให้ได้เมียโจรกลับแล้วเราจะได้กลับทันทีเราเองไม่อยากให้โจรปะทะกับเจ้าหน้าที่เพราะมันจะพาเราหนีต่อไปอีก

หน้าบ้านที่เราพักมีม้านั่งทำด้วยไม้หยาบ ๆ หลายตัว โจรมานั่งจับกลุ่มบ่อย เพราะอยู่ใกล้ที่ทำละหมาด โจรส่วนใหญ่เป็นเด็กวัยรุ่นที่หลบหนีกฎหมายบ้านเมือง บางคนอาจมีแต่ความคึกคะนองไม่มีสันดานโจรแท้ และบางคนมีเรื่องที่ต้องแก้แค้นคือเข้าป่าอาจมีโอกาสดีกว่าอยู่ในหมู่บ้าน

สภาพที่อยู่ในค่ายนั้น โจรส่วนใหญ่มีแต่ความลำบาก บางวันไม่ได้กินอะไรเลย บางวันกินข้าวกับปลาเค็ม เราคิดว่าสักวันหนึ่งโจรวัยรุ่นพวกนี้คงกลับตัวและมอบตัวต่อบ้านเมือง เพื่อจะได้ทำมาหากินด้วยความสุจริต

โจรบางคนอยากให้เราสอนภาษาไทยให้มันบอกว่ามีความรู้ภาษาไทยน้อยมาก เราก็ตอบว่าถ้าจะสอนก็ต้องวางอาวุธลงไปที่หมู่บ้านตราบใดที่อยู่บนภูเขาจะไม่มีวันสอนให้ พวกมันไม่ตอบได้แต่หัวเราะกัน

เราถามนือรือมาว่าคนไหนเป็นหัวหน้ากันแน่ เธอบอกว่าคนที่ใส่เสื้อสีเขียว อายุประมาณ 24 ปี เห็นเขาเรียกกันว่า ชะ จะเป็นมะสุไหงบาตูหรือเปล่าก็ไม่ทราบ นือรือมายังบอกว่าหัวหน้าโจรยังเป็นหมอรู้ฉีดยาได้ด้วย

วันอิสรภาพ

เช้าวันที่ 6 ตุลาคม เราเห็นพวกโจรหลายคนมานั่งกินข้าวตรงหน้าบ้านที่คุมขังเรา ปรกติมันกินข้าวในบ้านพักแต่ละคน แต่วันนี้มันเรียกเราลงไปกินด้วยและบอกว่ามากินข้าวกันก่อนซิครู เพราะวันนี้เราจะปล่อยครูลงไปข้างล่าง

ในที่สุดเราทราบว่าเมื่อคืนประมาณ 3 ทุ่มหัวหน้าโจรได้ลงไปรับเมียโจรขึ้นมาแล้ว เรารู้สึกดีใจที่จะได้เป็นอิสรภาพหนับว่าเหมือนกับตายแล้วเกิดใหม่ทีเดียว เราลงจากภูเขาประมาณบ่าย 2 โมง มีโจรคุมลงมา 8 คน เมื่อถึงหมู่บ้านตาขา ประมาณ 2 ทุ่ม พวกโจรก็ย้อนกลับไป เราสองคนเดินมาทางแสงสว่างของไฟฟ้าจนพบชาวบ้านผู้หนึ่งแล้วนำเราไปพบผู้ใหญ่บ้านตาขา จากนั้นประมาณ 3 ทุ่มเรามาถึงหมู่บ้านตะโละหะลอที่นั่นมีข้าราชการหลายท่านไม่ทราบว่าใครเป็นใคร ทุกคนต่างแสดงความดีใจ ในที่สุดเราเดินทางถึงยะลาตี 4 พบผู้ว่าราชการจังหวัดที่จวนของท่าน

เช้าวันรุ่งขึ้นเรากลับไปที่โรงเรียนพบเพื่อนครู ชาวบ้านและลูกศิษย์ทุกคนต่างดีใจและให้กำลังใจแก่เรา น้ำตาที่ไม่เคยไหลตลอด 4 วัน 4 คืนนั้น บัดนี้มันเริ่มไหลพรากด้วยความตื้นตันใจโดยเฉพาะจะไม่ขอลืมลูกศิษย์และชาวบ้านกำปงบือแนเลยแม้ว่าจะย้ายไปจากที่นี่"

รายต่อไปเป็นใคร

ครูประนอมและครูอาภรณ์ย้ำว่าโจรยังคงจับครูตราบที่เมียโจรหรือพี่น้องโจรถูกตำรวจจับโดยเฉพาะข้าราชการที่จับเป็นตัวประกันได้ง่ายที่สุดก็คือครูผู้หญิง

นี่คือสาเหตุหนึ่งที่โจรนิยมจับครู แต่ยังมีสาเหตุที่สำคัญอีกประการซึ่งผู้อ่านคงทราบดี ปัญหาสำคัญว่าทำไม 3 จังหวัดภาคใต้นี้จึงมีโจรหรือเจ้าพ่อเขาบูโดซึ่งเป็นทศนิยมที่ไม่รู้จักจบ ถึงแม้จะมีการวิเคราะห์วิจารณ์และวิจัยกันอย่างกว้างขวาง มีการประชุมและสัมมนากันนับครั้งไม่ถ้วน แต่นั่นคือการพูดมากกว่าการปฏิบัติให้ถูกจุด

ปัจจุบันแผนใต้ร่มเย็นของแม่ทัพภาคที่ 4 นับว่าเป็นการช่วยแก้ปัญหาได้ตรงเป้าและฉับพลัน จึงมีความหวังว่าแผ่นดินชายแดนภาคใต้ตอนล่างสุด หมดกันทีสำหรับชาวโจรจับพ่อค้า โจรจับครู โจรเผาโรงเรียนหรือโจรเรียกค่าคุ้มครอง ฯลฯ และครูที่ปฏิบัติงานสอนในหมู่บ้านซึ่งมีอุดมการ อันสูงส่งก็ไม่ต้องวิตกกังวลว่า "รายต่อไปเป็นใคร" ●